

PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA

GRANICZNA STACJA SANITARNO - EPIDEMIOLOGICZNA
w ELBLĄGU

Raport Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego
w Elblągu na temat zabezpieczenia nadzorowanej granicy
państwowej w 2024 r.

Elbląg

Luty 2025

Graniczna Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Elblągu została powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego. Jej rolą jest utrzymanie szczelnej bariery sanitarnej na granicy Rzeczypospolitej Polskiej i zewnętrznej granicy Unii Europejskiej.

Umacnianie zdrowia publicznego oraz ochronę zdrowia ludzkiego dokonuje poprzez dążenie do osiągnięcia pożądaných norm zdrowotnych, zachowanie lub przywracanie bezpieczeństwa zdrowotnego i kształtowanie właściwych postaw u ludzi.

Swoje zadania Graniczna Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Elblągu realizuje poprzez:

- sprawowanie nadzoru sanitarnego nad:
 - środkami spożywczymi, substancjami pomagającymi w przetwarzaniu, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością przekraczającymi granicę,
 - ruchem pasażerskim i towarowym,
 - jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
 - stanem infrastruktury na przejściach granicznych,
 - przestrzeganiem przepisów określających warunki zdrowotne środowiska pracy, zwłaszcza zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy,
- koordynację działań higieniczno-sanitarnych mających na celu zapobieganie wystąpieniu nadzwyczajnych zagrożeń, szczególnie biologicznych,
- wykrywaniu potencjalnych źródeł zagrożeń, w tym ich wektorów i rezerwuarów oraz minimalizację ich negatywnych skutków dla zdrowia publicznego,
- współpracę ze służbami i organami kontrolnymi działającymi na granicy państwa w celu zapewnienia skutecznej ochrony sanitarno-epidemiologicznej granic państwa,
- prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych i promujących zdrowie wobec pozostałych służb granicznych oraz osób przekraczających granice państwa, w zakresie aktualnych zagrożeń.

W zakresie zabezpieczenia nadzorowanej granicy państwowej w 2024 r. nadzorem Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Elblągu było objętych łącznie 8 przejść granicznych:

- drogowe przejścia graniczne w Gronowie, Bezledach, Gołdapi i Grzechotkach
- kolejowe przejście graniczne w Braniewie
- morskie przejścia graniczne w Elblągu i Fromborku
- lotnicze przejście graniczne w Szymanach

Niniejsze opracowanie przedstawia obraz stanu bezpieczeństwa sanitarnego nadzorowanej granicy Polski. Sporządzono je na podstawie wyników prowadzonych działań realizowanych poprzez kontrole sanitarne, badania, analizy oraz przedsięwzięcia o charakterze zapobiegawczym i profilaktycznym.

I. Stan zabezpieczenia przejść granicznych na wypadek zagrożenia chorobą zakaźną szczególnie niebezpieczną lub bioterroryzmem

Na mocy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie czasowego zawieszenia lub ograniczenia ruchu granicznego na określonych przejściach granicznych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1403), w 2024 r. na wybranych przejściach granicznych z Federacją Rosyjską nadal obowiązywały ograniczenia w ruchu osobowym na kierunku wjazdowym do Rzeczypospolitej Polskiej, które były niezależne od bieżącej sytuacji epidemiologicznej. Zawieszony pozostawał ruch graniczny na dwóch przejściach z obwodem królewieckim: Gołdap-Gusiew oraz Gronowo-Mamonowo. Na drogowych przejściach granicznych Bezledy-Bagriatonowsk i Grzechotki-Mamonowo II oraz na kolejowym przejściu granicznym Braniewo-Mamonowo ruch osobowy na kierunku wjazdowym do Rzeczypospolitej Polskiej ograniczono do kategorii osób wymienionych w § 3 ust. 2 ww. rozporządzenia. Obywatele Federacji Rosyjskiej, niezależnie od państwa wyjazdu, posiadali prawo wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyłącznie w przypadku spełnienia określonych kryteriów lub uzyskania zezwolenia komendanta placówki Straży Granicznej.

W 2024 r. pracownicy Granicznej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Elblągu prowadzili bieżący nadzór sanitarny nad 8 przejściami granicznymi. Przeprowadzono 14 kontroli sanitarnych, w tym: 8 kontroli na drogowych przejściach granicznych, 3 kontrole na lotniczym przejściu granicznym, 2 kontrole na morskich przejściach granicznych oraz 1 kontrolę na kolejowym przejściu granicznym.

W trakcie czynności kontrolnych koncentrowano się na ocenie przygotowania przejść granicznych do podjęcia postępowania przeciwepidemicznego w przypadku wystąpienia zagrożenia wywołanego biologicznym czynnikiem chorobotwórczym. Sprawdzano możliwość zapewnienia krótkotrwałej izolacji osób podejrzanych o chorobę zakaźną przed przewiezieniem do zakładu opieki zdrowotnej lub powrotem na terytorium państwa wyjazdu oraz zabezpieczenie obiektów w odpowiednią ilość środków ochrony, środków higienicznych i dezynfekcyjnych. Kontrolowano stan sanitarny pomieszczeń przeznaczonych dla osób przekraczających granicę i służb, miejsca odpraw pasażerskich i obszary posesji obiektów. Dokonano zmian w obowiązujących na przejściach granicznych procedurach postępowania przeciwepidemicznego w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby szczególnie niebezpiecznej i wysoce zakaźnej, pod kątem zgodności z *Wojewódzkim Planem Działania na Wypadek Wystąpienia Epidemii dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2024-2026*.

W 2024 r. przeprowadzono 25 szkoleń i działań edukacyjno-informacyjnych oraz promujących zdrowie dla personelu przejść granicznych,

Personelowi przejść granicznych przekazywano opracowywane informacje w zakresie aktualnych zagrożeń zdrowotnych na świecie, materiały edukacyjne oraz komunikaty dotyczące bieżącej sytuacji epidemiologicznej. Rozpowszechniano zalecenia i wytyczne Głównego Inspektoratu Sanitarnego. Na bieżąco weryfikowano dane kontaktowe do służb i administratorów przejść granicznych.

Stan zabezpieczenia nadzorowanych przejść granicznych na wypadek zagrożenia chorobą zakaźną szczególnie niebezpieczną lub bioterroryzmem przedstawia się następująco:

Administratorzy obiektów zapewnili warunki do podjęcia działań przeciwepidemicznych w przypadku zagrożenia wywołanego biologicznym czynnikiem chorobotwórczym. Pomieszczenia przeznaczone do izolacji osób chorych lub podejrzanych o zachorowanie pozostawały przygotowane na wypadek wystąpienia choroby szczególnie niebezpiecznej i wysoce zakaźnej oraz zjawisk bioterrorystycznych. Obiekty zaopatrzone w środki ochrony osobistej, środki higieniczne oraz dezynfekcyjne. W 2024 r. na nadzorowanych przejściach granicznych nie odnotowano zdarzeń mogących stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi.

Wydzielono dostateczną ilość pomieszczeń sanitarnych dla osób przekraczających granicę oraz personelu przejść granicznych, w tym sanitariaty dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Zapewniono artykuły higieniczne i środki dezynfekcyjne, przy umywalkach umieszczono instrukcje mycia rąk. Udostępniono apteczki zaopatrzone w akcesoria i środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy z aktualnym terminem przydatności do użycia.

Na wszystkich nadzorowanych przejściach granicznych okresowo przeprowadzane były wymagane przeglądy i oceny stanu budynków. Na bieżąco dokonywano wszelkich napraw i niezbędnych prac konserwatorskich. Realizowano obowiązki podejmowania działań określonych w art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 924 ze zm.). Prowadzono regularną deratyzację i dezynsekcję oraz cykliczną kontrolę aktywności gryzoni, insektów i szkodników. Posesje obiektów utrzymano we właściwym stanie higieniczno-sanitarnym. Nie stwierdzono naruszenia obowiązków wynikających z ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1162). Obszary przejść granicznych, ich infrastruktura oraz zakres działalności nie uległy zmianie w stosunku do 2023 r.

W wyniku kontroli sanitarnych przeprowadzonych w 2024 r. na nadzorowanych przejściach granicznych nie stwierdzono nieprawidłowości. Stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń i elementów wyposażenia oraz zabezpieczenie przeciwepidemiczne obiektów bez zastrzeżeń.

1. Drogowe Przejście Graniczne w Bezledach

Przejście graniczne przeznaczono do całodobowej obsługi ruchu samochodów osobowych, autokarów oraz pojazdów towarowych do 8 ton. Brak pasów ruchu dla pieszych i rowerzystów. Obiekt w całości położony jest na terytorium Polski. Służby działające na przejściu dokonują kontroli granicznych osób, towarów i pojazdów drogowych. W 2024 r. odnotowywano niewielki ruch pasażerski i towarowy.

Obiekt posiada izolatorium dla osób chorych bądź podejrzanych o zachorowanie na chorobę zakaźną usytuowane na kierunku wjazdowym do Polski, w wolnostojącym budynku dostosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Izolatorium stwarza warunki do udzielenia przedszpitalnej pomocy medycznej oraz umożliwia bezpośrednią ewakuację pacjenta do karetki pogotowia ratunkowego. W budynku wyznaczono oddzielne strefy dla osób chorych, osób ze styczności i personelu medycznego, pomieszczenie magazynowe oraz miejsce na bagaż. W każdej strefie wydzielono pomieszczenie higieniczno-sanitarne wyposażone w urządzenia sanitarne, artykuły higieniczne oraz kosze na odpady. Izolatorium wyposażono w szafy, regały, biurka, krzesła, kozetki, pojemniki na odpady medyczne, szafkę lekarską, lodówkę oraz 3 centrale wentylacji mechanicznej i 2 interkompy między słuzami. Administrator obiektu zapewnił pakiety ubrań

ochronnych dla służb sanitarnych i medycznych. Za umożliwienie całodobowego dostępu do budynku odpowiada Dyżurny Drogowego Przejścia Granicznego Bezledy.

2. Drogowe Przejście Graniczne w Grzechotkach

Przejście graniczne dedykowano do całodobowego ruchu samochodowego osobowego i towarowego, bez ograniczeń masy pojazdów. Obiekt w całości znajduje się na terytorium Polski. W minionym roku odnotowywano aktywny przepływ osób i towarów przez granicę.

W parterowym pawilonie sanitarnym, mieszczącym się na kierunku wjazdowym do Polski, wydzielono pomieszczenie dedykowane osobom chorym lub podejrzanym o zachorowanie na choroby zakaźne oraz miejsce dla osób ze styczności w holu budynku. Budynek przystosowano do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Pomieszczenie stwarza warunki do udzielenia pierwszej pomocy medycznej osobie chorej lub podejranej o zachorowanie do czasu przewiezienia do szpitala oraz umożliwia bezpośrednią ewakuację pacjenta do karetki pogotowia ratunkowego. Zostało wyposażone w kozetkę, parawan, biurko, krzesło, szafkę lekarską i pojemnik na odpady medyczne. Wydzielono węzły sanitarne dla osób poddanych krótkotrwałej izolacji. Zapewnienie całodobowego dostępu do pomieszczenia pozostaje w gestii Straży Granicznej. Obiekt zaopatrzone w pakiety ubrań ochronnych dla służb biorących udział w działaniach przeciwepidemicznych. Pomieszczenia ogólnodostępne wyposażono w dozowniki ze środkiem do dezynfekcji rąk. Z inicjatywy administratora przejścia regularnie dezynfekowano wspólne powierzchnie dotykowe.

W 2024 r. na przejściu granicznym utworzono pomieszczenia przeznaczone do czasowego oczekiwania na wydanie decyzji administracyjnych związanych z przekraczaniem granicy państwowej.

3. Lotnicze Przejście Graniczne w Szymanach

Obiekt znajduje się na terenie Portu Lotniczego Olsztyn-Mazury stanowiącego jedyny port lotniczy w regionie północno-wschodniej Polski. Zarządzający lotniskiem zorganizował i zapewnił funkcjonowanie Lotniskowej Służby Ratowniczo-Gaśniczej (LSRG), służb ruchu lotniczego, meteorologicznych, celnych oraz granicznych. Służby lotniska zapewniają kompleksową obsługę krajowych i zagranicznych połączeń pasażerskich, a także lotów szkoleniowych, biznesowych, wojskowych i medycznych. W 2024 r. realizowano połączenia pasażerskie zarówno w trybie rejsowym, jak i czarterowym.

Na lotnisku wyznaczono pomieszczenie do krótkotrwałej izolacji osób chorych lub podejrzanych o zachorowanie na chorobę zakaźną. W parterowym budynku w części operacyjnej lotniska wydzielono gabinet dla lekarza, pokój chorych, zaplecze sanitarne i kuchenne oraz magazyn środków czystości. Dla osób poddanych krótkotrwałej izolacji zapewniono pomieszczenie higieniczno-sanitarne wyposażone w urządzenia sanitarne, artykuły higieniczne oraz kosz na odpady. W sytuacji zagrożenia chorobą zakaźną istnieje również możliwość wykorzystania pomieszczenia przeszukań zlokalizowanego na terminalu pasażerskim oraz komory krótkotrwałej izolacji i transportu osoby chorej stanowiącej wyposażenie medyczne lotniska. W dyspozycji LSRG pozostawał sprzęt i środki ratownictwa medycznego. Zapewniono pakiety ubrań ochronnych dla służb sanitarnych i medycznych. Procedurę postępowania przeciwepidemicznego określono w *Planie działania w sytuacji zagrożenia dla Lotniska Olsztyn-Mazury*.

Obiekt wyposażono w trzy defibrylatory AED które znajdują się w samochodach ratowniczo-gaśniczych LSRG oraz punkcie informacji budynku terminala. Na prośbę służb dokonywano dezynfekcji poprzez zamgławianie pomieszczeń, powierzchni i urządzeń na ścieżkach przejścia

pasażerów i pracowników. Lotnisko posiada zawartą umowę na odbiór odpadów medycznych, jednak w 2024 r. odpady tej grupy nie były wytwarzane.

4. Morskie Przejście Graniczne w Elblągu

Przejście graniczne w całości zlokalizowano po stronie polskiej. Infrastrukturę obiektu dostosowano do pełnej obsługi granicznej pasażerów, w tym do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Umożliwiono obsługę jednostek żeglugi międzynarodowej: promów pasażerskich i pasażersko-samochodowych, statków pasażerskich, jednostek portowych.

W 2024 r., podobnie jak miało to miejsce w latach ubiegłych, na przejściu granicznym nie odnotowywano ruchu osobowego, niemniej jednak obiekt pozostaje w stałej gotowości do przeprowadzania odpraw pasażerskich. Z uwagi na brak ruchu pasażerskiego, część sanitariatów pozostawała wyłączona z użytkowania, natomiast czynne pomieszczenia wykorzystywane były przez pracowników obsługi przejścia oraz służby graniczne.

Procedura postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia o charakterze epidemicznym zakłada, że do czasu przyjazdu służb medycznych krótkotrwała izolacja osób podejrzanych o zakażenie lub zachorowanie na chorobę zakaźną odbywać się będzie na jednostce pływającej.

5. Morskie Przejście Graniczne we Fromborku

Na przejściu granicznym dopuszczono ruch osobowy i towarowy. W minionym roku nie miały jednak miejsca żadne odprawy, nie funkcjonowały stałe połączenia liniowe.

W 2024 r. zakończono modernizację portu we Fromborku obejmującego zasięgiem terytorialnym obszar morskiego przejścia granicznego. Prace polegały na przebudowie basenu portowego, wymianie wyposażenia nabrzeży i nawierzchni, przebudowie slipu oraz wyposażeniu obiektu w infrastrukturę techniczną, w tym przyłącza, oświetlenie, hydranty.

Na terenie obiektu brak pomieszczeń dla służb granicznych i zaplecza sanitarnego dla osób przekraczających granicę. W przypadku potrzeby przekroczenia granicy odprawy mogą odbywać się na jednostce pływającej poprzez wcześniejsze zgłoszenie telefoniczne. W 2024 r. nastąpiło wypowiedzenie umów dotyczących administrowania obiektem przez Oddział Obsługi Morskiego Przejścia Granicznego w Elblągu.

6. Kolejowe Przejście Graniczne w Braniewie

Przejście graniczne w całości znajduje się na terytorium Polski. Obiekt przeznaczono do obsługi ruchu kolejowego osobowego i towarowego, w tym przewozu środków spożywczych oraz materiałów lub wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Do przeprowadzania odpraw granicznych służy budynek stanowiący własność Polskich Kolei Państwowych S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami.

Na mocy obowiązujących przepisów prawa, ruch graniczny osobowy i towarowy na przejściu pozostaje ograniczony do odwołania. Niezależnie od obowiązujących restrykcji, na przejściu granicznym nie odnotowuje się ruchu pasażerskiego i przepływu towarów. Większość pomieszczeń pozostaje wyłączona z eksploatacji. Budynek odpraw w 2024 r. wykorzystywany był w niewielkim zakresie przez Straż Graniczną podczas działań akcyjnych. Pomieszczenia nieeksploatowane okresowo wietrzono i sprzątano.

Na parterze budynku odpraw wydzielono pomieszczenie zastępcze dedykowane do krótkotrwałej izolacji w sytuacji związanej z wystąpieniem zagrożenia o charakterze

epidemicznym. Zapewniono wydzielony węzeł sanitarny oraz dodatkowe wyjście bezpośrednio na zewnątrz budynku od strony peronu.

7. Drogowe Przejście Graniczne w Gronowie

Przejście graniczne przeznaczono do międzynarodowego ruchu osobowego oraz przemieszczania towarów środkami transportu o masie całkowitej do 6 ton, w tym przewozu żywności. Obiekt w całości mieści się na terytorium Polski.

Od 15 marca 2020 r. ruch graniczny osobowy i towarowy na przejściu pozostaje zawieszony do odwołania. Obiekt w 2024 r. użytkowany był wyłącznie przez służby graniczne, celne oraz pracowników obsługi przejścia granicznego. Ze względu na zawieszony ruch graniczny, część sanitariatów pozostawała wyłączonych z eksploatacji. Pomieszczenia nieużytkowane regularnie sprzątano i wietrzono oraz utrzymywano w pełni przygotowane do ponownego uruchomienia.

Na parterze budynku administracyjno-technicznego, przy terminalu autobusowym, wydzielono pomieszczenie do kontroli szczegółowej oraz pomieszczenie zastępcze przeznaczone do krótkotrwałej izolacji osób w przypadku wystąpienia zagrożenia o charakterze epidemicznym. Pomieszczenie zastępcze do izolacji wyposażono w szafy, kozetkę, zapewniono dostęp do bieżącej wody i sanitariatów. Wyznaczono dodatkowe wyjście na zewnątrz budynku, które może być wykorzystane w sytuacji przyjazdu karetki pogotowia ratunkowego.

8. Drogowe Przejście Graniczne w Gołdapi

Przejście graniczne w całości mieści się na terytorium Polski. Dedykowane jest dla ruchu samochodowego osobowego, autobusowego oraz towarowego (do 7,5 t).

Od 15 marca 2020 r. ruch graniczny na przejściu pozostaje zawieszony do odwołania. Na terenie obiektu w 2024 r. działały wyłącznie służby graniczne, celne oraz pracownicy obsługi przejścia granicznego. Część pomieszczeń przeznaczonych dla osób przekraczających granicę wyłączono z eksploatacji. Pomieszczenia nieużytkowane okresowo sprzątano i wietrzono oraz utrzymywano w pełni przygotowane do ponownego uruchomienia.

Na parterze budynku Straży Granicznej wydzielono pomieszczenie zastępcze do krótkotrwałej izolacji osób podejrzanych o choroby zakaźne, które wyposażono w umywalkę z dostępem do bieżącej wody, kozetkę, wieszak, pojemnik na odpady. Dostęp do sanitariatów zapewniono w sąsiadującym z pomieszczeniem holu budynku. W sytuacji zagrożenia istnieje możliwość wykorzystania dwóch dodatkowych wyjść z holu bezpośrednio na teren posesji.

II. Nadzór sanitarny nad zakładami zajmującymi się produkcją lub obrotem środków spożywczych na obszarze przejść granicznych

W 2024 roku na obszarze przejść granicznych funkcjonowało **11** zakładów żywnościowo – żywieniowych w tym: **3** zakłady obrotu oraz **1** magazyn czasowego składowania, **7** zakładów żywienia zbiorowego otwartego.

W zakładach tych realizowano kontrole sanitarne w zakresie:

- oceny realizacji zasad systemu kontroli wewnętrznej w tym zasad GHP/GMP i HACCP ze szczególnym uwzględnieniem ich dokumentowania dla potrzeb oceny ryzyka zagrożenia bezpieczeństwa żywności,

- oceny przestrzegania przez przedsiębiorców obowiązku śledzenia pochodzenia towaru (traceability),
- oceny realizacji przestrzegania zasad higieny,
- oceny realizacji warunków i sposobu przechowywania żywności.

Łącznie przeprowadzono w tych zakładach **16** kontroli sanitarnych. Wystawiono **2** decyzje zatwierdzające zakład. Nie wystawiano mandatów karnych. W grudniu 2024 r. pracownicy GSSE w Elblągu na wniosek strony zatwierdzili na terenie Portu Lotniczego Olsztyn – Mazury w Szymanach magazyn czasowego składowania środków spożywczych. Spółka Warmia i Mazury Sp. z o.o, która jest operatorem olsztyńskiego portu lotniczego podpisała umowę o partnerstwie i współpracy ze spółką Lulu Group International, która jest emirackim konglomeratem działającym w dziedzinie handlu detalicznego, posiadającym hipermarkety i centra handlowe.

Stan sanitarny obiektów żywnościowo – żywieniowych nie wzbudzał podejrzeń, co do zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi. We wszystkich zakładach funkcjonowała kontrola wewnętrzna. Operatorzy żywności posiadali wdrożone procedury i systemy pozwalające na identyfikację pochodzenia wykorzystywanych artykułów spożywczych. Wszystkie zakłady były utrzymane w dobrym stanie technicznym, czystości i porządku.

Obiekty żywnościowo – żywieniowe funkcjonujące na przejściach granicznych to mikro przedsiębiorstwa zatrudniające 1-3 osób, których przedmiotem działalności jest bardzo ograniczony asortyment żywności, a najczęściej prowadzonym procesem technologicznym jest odgrzewanie gotowych wyrobów garmażeryjnych i kulinarnych.

III. Graniczna kontrola jakości zdrowotnej żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W 2024 roku pracownicy Granicznej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Elblągu przeprowadzili **110** granicznych kontroli sanitarnych 110 partii środków spożywczych. Nie odnotowano zgłoszeń do granicznej kontroli sanitarnej materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Podczas przeprowadzonych kontroli nie występowały podejrzenia, co do jakości zdrowotnej przewożonej żywności. Przedstawiana przez importerów, bądź ich przedstawicieli dokumentacja umożliwiała porównanie deklarowanej jakości zdrowotnej przywożonej z zagranicy partii towaru z przepisami prawnymi. Nie stwierdzono również nieprawidłowości podczas dokonywanych oględzin towaru oraz kontroli warunków jego transportu. W ramach programu badań pozostałości pestycydów w żywności importowanej realizowanego we współpracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi pobrano **1** próbkę kaszy gryczanej prażonej do badań laboratoryjnych w kierunku pozostałości pestycydów. Wyniki przedstawione w sprawozdaniu z badań potwierdzały spełnienie przez produkt wymagań określonych w *Rozporządzeniu (WE) nr 396/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 lutego 2005 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów w żywności i paszy pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz na ich powierzchni, zmieniające dyrektywę Rady 91/414/EWG*. Na wszystkie skontrolowane partie środków spożywczych wystawiono świadectwa spełnienia jakości zdrowotnej. Nie wydawano decyzji zakazujących wprowadzenia towaru na obszar Polski i Unii Europejskiej. Wystawiono **35** decyzji płatniczych na kwotę: 10 009 złotych

Na ilość i asortyment wwożonych towarów przez przejścia graniczne na terenie województwa warmińsko – mazurskiego wpływ ma sytuacja geopolityczna, sankcje gospodarcze Unii Europejskiej na Rosję tj. ograniczenia eksportowe i importowe w związku z jej inwazją na Ukrainę oraz samo położenie Obwodu Królewieckiego.

Obwód Królewiecki jest rosyjską eksklawą w Europie Środkowej. Teren obwodu oddzielony jest od głównej części państwa rosyjskiego obszarami niepodległych państw UE, przez co nie posiada on swobodnej łączności lądowej z resztą kraju. Transport do Obwodu królewieckiego jest uzależniony od polityki taryfowej sąsiadów (państw UE) oraz wprowadzanych restrykcji.

Na terenie działania Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Elblągu wyznaczonym punktem kontroli granicznej (BCP) dla towarów opakowanych nie pochodzących od zwierząt, bez wymogów temperaturowych lub schłodzonych, jest Punkt Granicznej Kontroli Sanitarnej-Epidemiologicznej w Bezledach, Drogowe Przejście Graniczne Bezledy, 11-200 Bartoszyce. Do granicznej kontroli sanitarnej w BCP w Bezledach dotychczas nie zgłaszano środków spożywczych objętych przepisami Unii Europejskiej, tak więc produkty, których import jest określony przepisami Unii Europejskiej nie były przedmiotem granicznej kontroli sanitarnej przeprowadzanej przez pracowników Granicznej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Elblągu.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2007 r. (Dz. U. z 2023, poz. 507) w sprawie wykazu przejść granicznych właściwych dla przeprowadzania granicznej kontroli sanitarnej na terenie województwa warmińsko – mazurskiego, właściwymi do przeprowadzania granicznej kontroli sanitarnej jest 5 przejść: Drogowe Przejście Graniczne w Gołdapi, Drogowe Przejście Graniczne w Gronowie, Drogowe Przejście Graniczne w Bezledach, Kolejowe Przejście Graniczne w Braniewie oraz morskie przejście w Elblągu. Ruch graniczny na przejściu granicznym w Gronowie oraz w Gołdapi w 2024 roku nadal pozostawał zawieszony.

W 2024 roku środki spożywcze były wwożone na obszar Polski tylko przez Drogowe Przejście Graniczne w Bezledach. Asortyment towarów z importu, ilość partii poddanych granicznej kontroli sanitarnej oraz wystawionych świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych na tym przejściu przedstawiał się następująco:

Drogowe przejście graniczne w Bezledach

Towar	Kraj przywozu - z-	Ilość partii skontrolowanych	Ilość wystawionych świadectw stwierdzających spełnienie wymagań zdrowotnych	Pobrane próbki	Ilość partii skierowanych poprzez zawiadomienie do miejsca docelowego przeznaczenia	Liczba decyzji zakazujących wprowadzenia do obrotu
Kasza gryczana prażona	Rosja	33	33	1	0	0
Suplementy diety	Rosja	77	77	0	0	0
Razem		110	110	1	0	0

W 2024 roku do GSSE w Elblągu nie wpłynął żaden wniosek o dokonanie granicznej kontroli sanitarnej żywności wywożonej z terytorium Polski do krajów trzecich. Na terenie działania jednostki nie funkcjonuje żaden zakład produkcyjny zajmujący się eksportem żywności pochodzenia roślinnego.

IV. Współdziałanie z innymi organami kontroli granicznej

Mając na uwadze uściślenie zasad współpracy, wyeliminowanie jakichkolwiek przypadków docierania do miejsca docelowego przeznaczenia środków spożywczych, substancji pomagających w przetwarzaniu oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, niepoddanych granicznej kontroli sanitarnej, zapewnienie prawidłowego obrotu towarowego z inicjatywy PGIS w Elblągu zorganizowano łącznie 3 narady szkoleniowe: z przedstawicielami Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa/ Oddział Graniczny Bezledy, z przedstawicielami Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Olsztynie / Oddział Celny w Bezledach oraz z przedstawicielami Granicznego Inspektoratu Weterynaryjnego w Gdańsku / Punkt Kontroli Granicznej BCP w Bezledach a także spotkanie z przedstawicielami Punktu Granicznej Kontroli Sanitarno-Epidemiologicznego w Bezledach oraz Oddziału Obsługi Drogowe Przejście Graniczne w Bezledach.

Organizacja wspólnego spotkania z przedstawicielami Punktu Granicznej Kontroli Sanitarno-Epidemiologicznego w Bezledach oraz Oddziału Obsługi Drogowego Przejścia Granicznego w Bezledach podyktowana była koniecznością współpracy w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania Punktu Granicznej Kontroli Sanitarno-Epidemiologicznego w Bezledach.

Podczas spotkania omówiono:

- tryb postępowania w przypadkach wymagających zastosowania procesów czyszczenia/mycia pomieszczeń w nagłych nieprzewidzianych sytuacjach, które mogą wystąpić w trakcie przeprowadzania granicznych kontroli sanitarnych na terenie pomieszczeń współdzielonych z Wojewódzką Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Olsztynie Oddział Graniczny w Bezledach.

Organizacja wspólnej narady szkoleniowej z przedstawicielami Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa/ Oddział Graniczny Bezledy była związana z realizacją postanowień § 2 pkt. 8 porozumienia z dnia 10 lipca 2019 r. w sprawie współdziałania i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa i Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w zakresie kontroli urzędowych zwierząt i towarów wprowadzanych na terytorium Unii Europejskiej.

Podczas narady omówiono:

- zasady wzajemnej pomocy merytorycznej w ramach sprawowanej kontroli granicznej przesyłek towarów, w tym także w zakresie dokonywania prawidłowej selekcji towarów, które muszą zostać przedstawione do kontroli leżącej w zakresie kompetencji organu właściwego rzeczowo.

zZasady przekazywania sobie wzajemnie informacji i dokumentów dotyczących przeprowadzanej lub zakończonej rozstrzygnięciem kontroli towarów.

- zasady wzajemnego informowania o podejrzeniu występowania fałszowania świadectw, atestów i innych dokumentów wydanych przez Organy Inspekcji.
- udzielania wsparcia merytorycznego oraz wzajemnej pomocy przy wykonywaniu czynności kontroli granicznej z wykorzystaniem informatycznego systemu kontroli i powiadamiania *TRACES NT*.
- zasady korzystania z budynków, pomieszczeń i obszarów należących do danego BCP i ich udostępniania, które są określone w porozumieniu z dnia 19 lipca 2019 r. §4 pkt.2. 1-9

Organizacja narady z przedstawicielami Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Olsztynie/Oddział Celny w Bezledach była związana z konieczną współpracą obu służb w celu zapewnienia prawidłowej kontroli obrotu towarowego żywnością pochodzenia niezwierzęcego, a także zapobieganiu wszelkim zagrożeniom mogącym mieć wpływ na zdrowie.

Podczas narady omówiono:

- zasady współdziałania obu służb w sytuacjach nadzwyczajnych,
- zasady kontroli sanitarnej na przejściu granicznym w Bezledach,
- wykaz towarów podlegających granicznej kontroli sanitarnej,
- zasady współpracy Organów Służby Celno-Skarbowej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej w przypadku kontroli towarów nieujętych w załączniku do *rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia w sprawie wykazu towarów, które podlegają granicznej kontroli sanitarnej*, gdy funkcjonariusz celny ma wątpliwości, czy spełniają one zasadnicze lub inne wymagania określone prawem żywnościowym, zaistniały okoliczności, o których mowa w art. 27 ust.

3 rozporządzenia nr 765/2008

- tryb powiadamiania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej o towarach niepoddanych granicznej kontroli sanitarnej lub co, do których istnieją okoliczności wskazujące, że nie spełniają wymagań bezpieczeństwa zdrowotnego na podstawie *rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 10 marca 2017 r. w sprawie współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej z organami celnymi w zakresie granicznych kontroli sanitarnych (Dz.U. poz. 567)*,
- zasady kontroli sanitarnych towarów zawróconych przez służby graniczne krajów trzecich bądź objętych procedurą powrotnego przywozu,
- sprawę działania platformy koordynacji i wymiany danych Single Window,
- instrukcje postępowania w przypadku utraty dostępu do niektórych obiektów/sprzętu obowiązujących w PGKSE Bezledy

Organizacja wspólnej narady szkoleniowej z przedstawicielami Granicznego Inspektoratu Weterynaryjnego w Gdańsku/Punkt Kontroli Granicznej BCP w Bezledach. była podyktowana realizacją postanowień § 2 pkt. 8 porozumienia z dnia 10 lipca 2019 r. w sprawie współdziałania i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa i Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w zakresie kontroli urzędowych zwierząt i towarów wprowadzanych na terytorium Unii Europejskiej.

Podczas narady omówiono:

- zasady postępowania w zakresie kontroli w przypadku kategorii towarów wymagających przeprowadzenia czynności kontrolnych przez więcej niż jeden Organ Inspekcji.

- zasady i warunków przeprowadzania wspólnych kontroli towarów w pomieszczeniach BCP Bezledy.
- zasady przekazywania sobie wzajemnie informacji i dokumentów.
- zasady wzajemnego informowania o podejrzeniu występowania fałszowania świadectw, atestów i innych dokumentów wydanych przez organy inspekcji,
- zasady kontroli produktów złożonych w tym wzajemnej pomocy merytorycznej
- wykorzystywanie systemu TRACES NT przy przeprowadzaniu granicznej kontroli sanitarnej oraz zasady udzielania wsparcia merytorycznego przez BCP Bezledy PGKS-E Bezledy w zakresie wykorzystania systemu TRACES NT.

Podczas wszystkich narad podkreślono, iż współpraca z przedstawicielami organów Oddziałów Granicznych w Bezledach przebiega w sposób prawidłowy i zgodny z zapisami obowiązujących przepisów prawnych oraz zawartych porozumień między służbami.

V. Ocena stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej zlokalizowanych na obszarach przejść granicznych w województwie warmińsko-mazurskim

Na obszarze przejść granicznych w województwie warmińsko-mazurskim w 2024 r. przeprowadzono 15 kontroli obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz 2 kontrole jakości wody do spożycia przez ludzi. Pomioty były sprawdzane pod kątem technicznym i sanitarnym.

Podczas kontroli oceniano stan techniczny pomieszczeń, czystość i porządek, dostęp do pomieszczeń higieniczno – sanitarnych, gospodarkę odpadami, funkcjonowanie procedur DDD, przestrzegania zapisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, stan klimatyzacji i wentylacji.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie czasowego zawieszenia lub ograniczenia ruchu granicznego na określonych przejściach granicznych, ruch graniczny na przejściach w Gołdapi i Gronowie pozostawał zawieszony, natomiast na przejściach w Braniewie, Bezledach oraz Grzechotkach ograniczony i dotyczył ruchu osobowego na kierunku wjazdowym do Rzeczypospolitej Polskiej. Morskie przejścia graniczne w Elblągu i Fromborku oraz kolejowe przejście w Braniewie, podobnie jak w latach ubiegłych nie były wykorzystywane. Niezależnie od obowiązujących restrykcji na przejściu granicznym w Braniewie nie odnotowuje się ruchu pasażerskiego ani przepływu towarów. Ze względu na brak ruchu granicznego większość pomieszczeń budynku odpraw pasażerskich od dłuższego czasu pozostaje wyłączona z eksploatacji. Aktualnie obiekt wykorzystywany jest wyłącznie przez funkcjonariuszy Straży Granicznej, którzy użytkują pomieszczenia usytuowane na parterze. Wszelkie przeglądy budowlane i wentylacyjne przeprowadzane są na bieżąco. Gospodarka odpadami uregulowana. Przed wznowieniem międzynarodowego ruchu pasażerskiego obiekt wymaga odnowienia.

W maju 2024 r. zakończono modernizację portu we Fromborku obejmującego swoim zasięgiem obszar morskiego przejścia granicznego. Prace polegały na przebudowie basenu portowego, wymianie wyposażenia nadbrzeży i nawierzchni, przebudowie slipu oraz wyposażeniu obiektu w infrastrukturę techniczną, w tym przyłącza, oświetlenie i hydranty. W bieżącym roku, podobnie jak miało to miejsce w latach ubiegłych, na przejściu granicznym we Fromborku nie miały

miejsca żadne odprawy. Kontenerowy budynek wykorzystywany w minionych latach przez funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz Oddziału Celnego jak również bezodpływowy zbiornik na nieczystości płynne zostały usunięte z terenu przejścia. Aktualnie na tym przejściu nie ma pomieszczeń dla służb granicznych. Brak również zaplecza sanitarnego dla osób przekraczających granicę, w tym mobilnych toalet. W przypadku potrzeby dokonania odprawy mogą się one odbywać na jednostce pływającej po wcześniejszym zgłoszeniu telefonicznym.

W minionym roku nie zarejestrowano ruchu osobowego na morskim przejściu granicznym w Elblągu. Obiekt pozostaje w stałej gotowości do przeprowadzenia odpraw pasażerskich. Terminal jest właściwie przystosowany i przygotowany do odprawy granicznej osób, w tym osób niepełnosprawnych, jednostek pływających oraz samochodów osobowych. Zapewnione są również dobre warunki pracy dla służb granicznych i celnych. Część pomieszczeń pozostaje wyłączona z eksploatacji ze względu na brak ruchu, natomiast pozostałe wykorzystywane są przez pracowników obsługi przejścia, służby graniczne oraz Graniczny Inspektorat Weterynarii. Obiekt jest wyposażony w punkt poboru wody dla jednostek pływających.

Na przejściach granicznych w Gronowie i Gołdapi mimo zawieszenia ruchu pracowały służby graniczne, celne oraz administracja przejścia. Część pomieszczeń (sanitariaty, pawilony kontrolerskie, pomieszczenie przeszukań) przeznaczonych dla osób przekraczających granicę lub które związane były z odprawą pasażerów, wyłączono z eksploatacji. Pomieszczenia te są okresowo wietrzone i sprzątane. Wszelkie usterki usuwane są na bieżąco, z prac konserwatorskich zakończono naprawę schodów zewnętrznych do sanitariatów publicznych na przejściu w Gołdapi.

Przejścia graniczne w Bezledach i Grzechotkach w minionym roku, podobnie jak w latach ubiegłych utrzymane były we właściwym stanie sanitarnym i technicznym. Administratorzy systematycznie przeprowadzili remonty oraz prace naprawcze. W 2024 r. na DPG w Grzechotkach przeprowadzono prace renowacyjne w zakresie docieplenia budynków 6A i 17A oraz odmalowano sufity i odnowiono ściany w pomieszczeniach sanitarnych dla podróżnych. Utworzono i wyposażono pomieszczenie dla osób przekraczających granicę do czasowego oczekiwania na wydanie decyzji administracyjnej. Z kolei w DPG w Bezledach zakończono prace związane z remontem budynku Oddziału Celnego, w ramach którego zmodernizowano system wentylacji, sieć elektryczną, elewację oraz odnowienie ścian. Oddano do użytku wagę do ważenia statystycznego dla pojazdów przewożących towary.

Port Lotniczy Olsztyn-Mazury w Szymanach w 2024 roku obsłużył kilkadziesiąt tysięcy pasażerów w ruchu krajowym i międzynarodowym. Na przestrzeni ostatniego roku przeprowadzono 3 kontrole sanitarne terminalu pasażerskiego wraz z przynależnym do niego terenem, gdzie wydzielono strefy przylotów, odlotów ogólną, personelu dworca, strefę VIP oraz zespół pomieszczeń technicznych. Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących stanu technicznego czy utrzymania czystości i porządku. Terminal wyposażony jest w dostateczną liczbę pomieszczeń sanitarnych dla podróżnych (toalety dla kobiet, mężczyzn, osób niepełnosprawnych oraz pomieszczenia do pielęgnacji dzieci) oraz pracowników i służb. Utrzymaniem porządku w obiekcie zajmuje się zewnętrzna firma sprzątająca.

Na wyposażeniu lotniska znajduje się wóz asenizacyjny, który służy do odbierania nieczystości płynnych z samolotów. Pojazd asenizacyjny jest zabezpieczony przed dostępem osób postronnych. Zrzut ścieków odbywa się bezpośrednio do zlewni. Prowadzona jest dezynfekcja ścieków przy użyciu profesjonalnego środka. Do dezynfekcji powierzchni i węży stosuje się preparat na bazie

podchlorynu sodu. Obiekt wyposażony i instrukcje, opróżniania, odkażania i procesu mycia zbiornika.

Pracownicy Granicznej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Elblągu podczas każdej kontroli sprawdzali przestrzeganie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. Nie odnotowano reklam i promocji wyrobów tytoniowych oraz łamania zakazu palenia wyrobów tytoniowych i używania papierosów elektronicznych w miejscach niedozwolonych. Oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie palenia umieszczono w widocznych miejscach. Administratorzy wydzielali strefy na świeżym powietrzu, gdzie palenie było dozwolone, obszar ten był stosownie oznakowany i zaopatrzony w popielnice. Większość obiektów nie posiadała pomieszczenia palarni, jedynie Port Lotniczy Olsztyn-Mazury był wyposażony w kabinę dla palących, która posiada system wielostopniowej filtracji powietrza oraz hermetyczne popielnice i spełniała wymagania dotyczące palarni zawarte w w/w ustawie. Wymiana filtrów przeprowadzana była raz na kwartał.

We wszystkich obiektach użyteczności publicznej realizowano art. 22 ust 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. W obiektach okresowo przeprowadzana była deratyzacja, w niektórych dodatkowo dezynsekcja oraz cykliczna kontrola aktywności gryzoni, insektów i szkodników.

Nie zarejestrowano niepokojących zdarzeń mających związek z transportem zwłok lub szczątków ludzkich przez granicę. W 2024 roku łącznie odnotowano 3 przypadki przewozu zwłok i 1 przypadek przewozu szczątków przez granicę. Przewozy odbywały się zgodnie z obowiązującymi przepisami i były nadzorowane przez służby celne.

W budynkach użyteczności publicznej wszystkich przejść granicznych przeprowadzane były przeglądy wentylacji i klimatyzacji. Administratorzy obiektów przedstawili protokoły potwierdzające serwis obejmujący czyszczenie, odkażanie i konserwację klimatyzatorów oraz przeglądów kominarskich, które zostały przeprowadzone przez specjalistyczne firmy. Zgodnie z wynikami kontroli zawartymi w protokołach, wentylacje, klimatyzacje oraz przewody kominowe wszystkich budynków zlokalizowanych na przejściach granicznych utrzymywane były w dobrym stanie technicznym oraz nie zagrażały bezpieczeństwu przebywających tam osób i umożliwiają bezpieczne użytkowanie obiektów.

Infrastruktura przejść granicznych - budynki, tereny zielone, drogi oraz parkingi wszystkich skontrolowanych pomiotów utrzymywane były w dobrym stanie technicznym oraz w należytym porządku, wyposażono je w dostateczną ilość pojemników na odpady komunalne, których opróżnianie dostosowane było do potrzeb. Opracowane są instrukcje dot. zasad selektywnego zbierania odpadów. Podmioty, na których spoczywał obowiązek rejestracji w bazie danych o produktach, opakowaniach oraz o gospodarce odpadami prowadziły odpowiednie rejestry i sprawozdania w zakresie gospodarki odpadami. Administratorzy przejść granicznych posiadają podpisane umowy na odbiór odpadów, w tym na odbiór odpadów niebezpiecznych, z firmami posiadającymi zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbioru, transportu i unieszkodliwiania tych odpadów. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gromadzenia oraz usuwania z odpadów.

Obiekty użyteczności publicznej na skontrolowanych przejściach granicznych utrzymywane są we właściwym stanie higieniczno-sanitarnym. Wszystkie obiekty posiadają wydzielone pomieszczenia sanitarne dla służb, obsługi oraz dla osób przekraczających granicę, w tym pomieszczenia przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Na części przejść granicznych

wydzielono również pomieszczenia higienicznosanitarne do pielęgnacji dzieci. Pomieszczenia te utrzymane są czysto, w dobrym stanie technicznym, stan wyposażenia i wentylacji również nie budził zastrzeżeń. Wszystkie drogowe przejścia graniczne wyposażone są w zlewnie ścieków z autokarów, nieczystości odprowadzane są bezpośrednio do sieci kanalizacyjnej, opracowano instrukcje obsługi zlewni. W minionym roku, podobnie jak w latach ubiegłych zlewnie te nie były wykorzystywane.

VI. Jakość wody do spożycia przez ludzi

Graniczna stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Elblągu w ramach swoich ustawowych zadań sprawuje nadzór nad jakością wody na obszarze przejść granicznych. Drogowe Przejście Graniczne w Grzechotkach zaopatrywane jest w wodę pochodzącą z ujęcia indywidualnego. Wodociąg nie stanowi zbiorowego zaopatrzenia w wodę, funkcjonuje jedynie na potrzeby w budynków użyteczności publicznej oraz placówek służb mundurowych. W 2024 r. przeprowadzono kontrolę sanitarną urządzenia wodociągowego oraz kontrolę jakości wody do spożycia przez ludzi, w wyniku których nie stwierdzono nieprawidłowości - urządzenie wodociągowe utrzymane było w należytym stanie sanitarno-higienicznym i regularnie serwisowane. Jakość wody do spożycia przez ludzi jest monitorowana poprzez wewnętrzną kontrolę jakości wody oraz prowadzony nadzór sanitarny. Na przestrzeni ostatniego roku wszystkie zbadane próbki wody w zakresie parametrów chemicznych, organoleptycznych, mikrobiologicznych i fizykochemicznych odpowiadały wymaganiom sanitarnym określonym w załącznikach nr 1A-tabela 1, 1B, 1C-tabela 1 i tabela 2 i 1D do rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017. 2294).

Do Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Elblągu nie zgłoszono wystąpienia niepożądanych reakcji związanych ze spożyciem wody z wodociągu oraz z obszarów pozostałych przejść granicznych. Ocenę jakości wody na terenie Drogowego Przejścia Granicznego przeprowadzono na podstawie analizy wyników badań próbek wody, prowadzonych czynności kontrolnych, sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych, nieodnotowania zdarzeń mogących mieć negatywny wpływ na zdrowie konsumentów związanych z jakością wody przeznaczonej do spożycia, tym samym uznając wodę dostarczaną konsumentom na terenie Drogowego Przejścia Granicznego w Grzechotkach za bezpieczną.

W trakcie sezonu żeglugowego liczne statki pasażerskie, towarowe oraz jachty zaopatrywane są w wodę pochodzącą z punktów poboru wody dla jednostek pływających zlokalizowanych m.in. na terenach morskich przejść granicznych. Z uwagi na charakter punktów i specyfikę obszaru, w tym brak stałego aktywnego przepływu wody w ciągu roku (co sprzyja tworzeniu zastoin wodnych w końcowych partiach rurociągów), a tym samym możliwości powstawania biofilmu i namnażania się bakterii. Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Elblągu rozważając stopień zagrożenia dla zdrowia ludzi w obszarze jakości wody przeprowadza kontrole jakości wody do spożycia przed sezonem żeglugowym. W minionym roku ze względu na modernizację terenu Portu we Fromborku, punkty poboru wody pozostawały wyłączone z użytkowania. Przeprowadzono kontrolę jakości wody w punkcie czerpalnym dla jednostek pływających zlokalizowanym na Morskim Przejściu Granicznym w Elblągu. W zakresie zbadanych parametrów mikrobiologicznych opowiadała ona wymaganiom zawartym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie

jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017. 2294) i wydano ocenę zgodności z wymaganiami.

VII. Działalność oświatowo-zdrowotna

Graniczna Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Elblągu od lat aktywnie prowadzi działalność oświatowo-zdrowotną i pobudza do aktywności społecznej do działań na rzecz własnego zdrowia. Kluczowe znaczenie w przeciwdziałaniu skutkom przedostania się na terytorium kraju chorób zakaźnych ma poziom edukacji i świadomości w zakresie profilaktyki. Zdrowie jest jednym z obszarów najbardziej podatnych na rozpowszechnianie fałszywych informacji. W dobie Internetu potwierdzone wiadomości medyczne gubią się morzu treści o niesprawdzonych rozwiązaniach dotyczących „cudownych terapii” czy suplementów diety. Dodatkowo zasięgom fake newsów w ochronie zdrowia sprzyja utrudniony dostęp do lekarzy i diagnostyki, a aktualna edukacja zdrowotna jest niewystarczająca. Pojawiające się nowe zagrożenia zdrowotne (patogeny, antybiotykoodporność, e-papierosy, zatrucia środkami chemicznymi, transformacja cyfrowa, zdrowie psychiczne i inne) oraz docierające do szerokiego grona odbiorców dezinformacje, budzą niepokoje społeczne, podważają zaufanie obywateli do systemu ochrony zdrowia i działają szkodliwie zarówno dla jednostki jak i dla całego zdrowia publicznego. Dlatego jeszcze nigdy popularyzacja rzetelnej wiedzy dotyczącej profilaktyki zdrowotnej i zasad zdrowego stylu życia nie była tak ważna.

Rys. 3. Rodzaje działalności oświatowo-zdrowotnej realizowane przez pracowników Granicznej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Elblągu w 2024 r.

W minionym roku na obszarze przejść granicznych pracownicy sekcji Higieny Komunalnej i Transportu z pracownikiem sekcji Epidemiologii prowadzili liczne działania edukacyjne. Zakres działalności oświatowo-zdrowotnej obejmował problematykę palenia tytoniu i nowatorskich wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych (zrealizowano w trakcie kontroli przejść granicznych w Szymanach i Grzechotkach) oraz legionelli (przeprowadzono w trakcie kontroli przejść granicznych w Szymanach, Grzechotkach, Bezledach, Gołdapi, Gronowie oraz Elblągu), rozpowszechniano również materiały edukacyjne w tym zakresie.

Na bieżąco przekazywano komunikaty związane z potencjalnymi zagrożeniami m.in. dotyczące podtopień, powodzi i grypy ptaków. Dodatkowo przeprowadzono stacjonarne szkolenia na następujące tematy:

- potencjalne zagrożenia dla zdrowia wynikające z nieprzestrzegania zasad higieny,
- zasady utrzymania czystości bieżącej i procedur DDD w obiekcie oraz zagrożenia, jakie niesie za sobą obecność gryzoni, insektów i szkodników,

- ryzyko związane z powszechnym zasiedlaniem instalacji wodnych pałeczkami bakterii *Legionella* i zagrożeniem zakażenia ludzi,
- szkodliwość wpływu palenia tytoniu, nowatorskich wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych na zdrowie oraz porady dla osób palących i rzucających palenie,
- profilaktyka chorób przenoszonych przez kleszcze,
- ochrona przed szkodliwymi czynnikami biologicznymi i chemicznymi, na jakie narażony jest personel zajmujący się utrzymaniem czystości i porządku w obiektach użyteczności publicznej,
- zalecane szczepienia ochronne objęte refundacją Ministra Zdrowia,
- charakterystyka i metody profilaktyki grypy ptaków.

Prowadzone prelekcje cieszyły się dużym zainteresowaniem i w trakcie szkoleń udzielano porad i informacji w zakresie zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi. Obserwuje się wzrost zainteresowania zdrowiem i zdrowym stylem życia.

VIII. Działalność kontrolna na granicy Państwa w zakresie środowiska pracy.

W 2024 roku przeprowadzono 7 kontroli w zakresie oceny higieny pracy oraz warunków środowiska pracy osób zatrudnionych na przejściach granicznych.

Ustalono, że 26 funkcjonariuszy oddziałów celnych i placówek straży granicznej (przewodników psów), 10 pracowników inspekcji weterynaryjnej oraz inspekcji ochrony roślin i nasiennictwa oraz 3 pracowników Oddziału Obsługi Drogowego Przejścia Granicznego w Grzechotkach narażonych jest na działanie szkodliwych czynników biologicznych. Ponadto 139 funkcjonariuszy celnych obsługujących urządzenia rentgenowskie do prześwietlania samochodów, towarów i bagaży podróżnych oraz wykrywania materiałów promieniotwórczych narażonych jest na czynnik rakotwórczy – promieniowanie jonizujące. Natomiast 148 pozostaje w kontakcie z czynnikiem rakotwórczym benzenem będącym składnikiem benzyny oraz spalinami diesla uwalnianymi podczas pracy silnika wysokoprężnego. Benzen uwalnia się do środowiska pracy podczas przeprowadzania podstawowej kontroli celno-skarbowej tj. badania ilości przewożonej benzyny, bezpośredniej kontroli zawartości baku samochodu z uwagi na przestrzeń, w której można ukryć inne towary akcyzowe. Kontakt ze spalinami diesla występuje podczas - podstawowej kontroli celno-skarbowej w budynkach kontroli szczegółowej oraz na pasach odpraw. Dodatkowo 7 funkcjonariuszy straży granicznej pozostaje w kontakcie z benzenem, uwalnianym podczas tankowania łodzi i pojazdów służbowych.

W przedstawionych wynikach przeprowadzonych badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy na stanowiskach pracy funkcjonariuszy celnych oraz Straży Granicznej na pasach odpraw nie stwierdzono przekroczeń normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia takich jak hałas, pył i związki chemiczne, których źródłem jest praca silników samochodów osobowych, ciężarowych i autobusów poruszających się po pasach odpraw.

Osobom narażonym prawidłowo opracowano ocenę ryzyka zawodowego. Uwzględniono w niej klasyfikację i wykaz szkodliwych czynników, rodzaj, stopień, czas trwania narażenia, skutki zagrożenia oraz odpowiednie środki ochrony. Urządzenia wytwarzające promieniowanie jonizujące były objęte kontrolą środowiskową. Raporty z kontroli nie wykazywały przekroczeń dopuszczalnych

norm promieniowania. Funkcjonariusze posiadali wymagane uprawnienia operatora akceleratora, badania lekarskie oraz dokumentację z odbytych szkoleń. Informacja o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym została przesłana do WSSE w Olsztynie w terminie zgodnym z przepisami prawa. Pracownikom służb granicznych zapewniono odpowiednie środki ochrony indywidualnej oraz utrzymywane w dobrym stanie technicznym, czystości i porządku pomieszczenia i urządzenia higieniczno-sanitarne.

Nie stwierdzono podczas kontroli nieprawidłowości dotyczących przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy.

Podsumowanie

Utrzymanie szczelnej bariery sanitarnej na granicy Rzeczypospolitej Polskiej i zewnętrznej granicy Unii Europejskiej stanowi złożony, wieloetapowy proces, który wymaga sprawnej koordynacji i wielu działań z różnych obszarów. Jednym z najważniejszych aspektów jest sprawne współdziałanie z organami kontroli granicznej, instytucjami rządowymi i samorządowymi w zakresie właściwego rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania zagrożeń bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi.

Nadzór sanitarny prowadzony przez Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, realizowany między innymi poprzez kontrole, stanowi niezbędny element procesu, który obejmuje badanie stanu istniejącego, jego porównanie ze stanem pożądanym, co pozwala na ustalenie stanu faktycznego, w tym ewentualnego zakresu i przyczyn rozbieżności, a także na wydanie wniosków i zaleceń pokontrolnych. W dalszym etapie pozwala na dokonanie analiz, ocen ryzyka i planowanie działań na przyszłość.

W minionym roku prowadzone czynności kontrole mobilizowały administratorów i pracowników do zachowania oraz umacniania wysokich standardów sanitarno-higienicznych na obszarach przejść granicznych. Nastąpiła poprawa stanu technicznego i utrzymanie wysokiego standardu sanitarno-higienicznego tych obiektów, a prowadzony nadzór pozwolił na bezpieczne korzystanie z obiektów przejść granicznych.

Ważnym elementem działań zapobiegawczych jest podnoszenie poziomu wiedzy, świadomości, wdrażanie dobrych postaw i nawyków oraz zapewnienie właściwych warunków sanitarno-technicznych. W minionym roku duży nacisk położono na działania oświatowo-zdrowotne. Zakres zrealizowanych zadań w tym obszarze obejmował przekazywanie komunikatów, materiałów edukacyjnych. Ponadto sekcja Higieny Komunalnej i Transportu GSSE w Elblągu we współpracy z sekcją Epidemiologii przeprowadziła również szkolenia stacjonarne. Działania te przyczyniły się także do zacieśnienia współpracy między jednostkami i pozwoliły na podjęcie dalszej kooperacji i zaplanowaniu kolejnych szkoleń w przyszłości.

W 2024 r. do Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Elblągu nie zgłoszono wystąpienia niepokojących zjawisk na obszarze przejść granicznych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych, nie zidentyfikowano niepokojących zdarzeń ani potencjalnych źródeł zagrożeń dla zdrowia ludzi i higieny środowiska.